

gnil (samo)ovesti, (samo)hoteti, (samo)odločiti za začetek. Nič prej, nič kasneje. Neka tuja volja ga je katapultirala v svet, ne da bi jo on sam mogel prestreči.

Kako se omenjeno neprenašanje tiče sodobnega pedagoškega diskurza? – Razen očitnega, predvsem tako, da je razsežnost »biti poučevan« in, toliko bolj, »biti voden« izbrisana iz seznama dopustnega mišljenja in govora o pedagoški stvarnosti. Upoštevajoč že izpostavljenost nas verjetno ne preseneča, da so sodobni strokovnjaki že skovali načrt človekove vseživljenjske neprevaranosti:

»Kaj pravzaprav je manipulacija in kaj jo loči od (moralne) vzgoje? Manipulirati pomeni v vrednostno nevtralnem smislu spretno voditi posameznika k cilju, ki ga postavi manipulator. Ker tisti, s katerim manipuliramo, ne pozna cilja (naših skritih namenov), vodi manipulacija običajno v sleparjenje, v izkoriščanje nevednosti vodenega. Z njo poskuša politika prepričati javnost v ustreznost lastnih postopkov /.../. In učitelj podajati učno snov kot edini pravilni (»znanstveni«) pogled, vzgojitelj pa posameznika moralna pravila, norme, zahteve kot edine družbeno ustrezne. /.../ Vendar naj bi sodobni vzgojni koncepti težili k postopnemu ukinjanju vodenja posameznika, k odpravi manipulacije, k pripravi posameznika na to, da si bo sposoben sam načrtati vzgojne cilje in razvijati lastno osebnost (samovzgoja – a ne kot samocenzura!). S tem pa tesnost zveze med vzgojo in manipulacijo postaja ena ključnih ovir za doseganje sodobnih vzgojnih ciljev, kot so razvoj kritičnega mišljenja, ustvarjalnosti in avtonomne ter odgovorne osebe.« (Kroflič, 1997: 15)

Nemožnost (transmisije) vednosti

Dalje, novorojenče, ne vedoč zakaj gre, zvezde sprašuje, kaj mu skušajo povedati znamenja, s katerimi je obkrožen in docela prežet. Ta odgovor umanjka: označevalci so nemi in molčijo kot grob. Povedano lepše, parafrazirajoč Heraklita: Logos – gospod, čigar preročišče je v Delfih – niti ne razkriva niti ne skriva, temveč daje znamenja. Absolutna enigmatičnost pojma je premosorazmerna z absolutno nemožnostjo, da bi se iščoč kdaj dokopal do konkluzivnega odgovora: *medij drugosti je medij (v) odsotnosti medija*. Posledično med spraševalcem in označevalcem ni nobene-ga razmerja. Kar pomeni, transmisija v(r)ednosti ni možna, je nemožna.

Vprašanje pred odgovorom

Kako naj torej človek sploh spregovori? Kako je možno, da vprašujoči kadarkoli postane govoreči? Kako naj se otrok/a nauči govoriti, izražati, sporazumeti? In kaj to sploh pomeni: kaj pomeni naučiti se jezika? Naučiti se govoriti? Naučiti se razumeti (drugega)? Iz doslej izpelja-